

ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา กับความสุขในการทำงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

ชนินทร์ แดงทองดี¹ ชนมณี ศิลาบุญกิจ²

วันที่รับบทความ: 8 ตุลาคม 2567

วันแก้ไขบทความ: 21 พฤษภาคม 2568

วันที่ตอบรับบทความ: 28 พฤษภาคม 2568

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาระดับความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 (2) ศึกษาระดับความสุขในการทำงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 และ (3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับความสุขในการทำงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 การวิจัยนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ ตัวอย่าง ได้แก่ ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 357 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.60-1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.94 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการวิจัย พบว่า (1) ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก (2) ความสุขในการทำงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก (3) ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับความสุขในการทำงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันเชิงบวกอยู่ในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: ความฉลาดทางอารมณ์; ความสุขในการทำงาน; ผู้บริหารสถานศึกษา

ประเภทบทความ: บทความวิจัย

¹ นักศึกษาปริญญาโท, คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร 10240, ประเทศไทย
ผู้รับผิดชอบบทความ อีเมล: chinrapirapo@gmail.com

² คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

The Relationship Between Emotional Intelligence of School Administrators and Teacher's Happiness at Work Under the Secondary Educational Service Area Officer Bangkok 1

Chanintorn Dangtongdee¹ Chonmanee Silanookit²

Received: October 8, 2024

Revised: May 21, 2025

Accepted: May 28, 2025

Abstract

This research article aims to examine (1) the level of emotional intelligence of school administrators under the Secondary Educational Service Area Officer Bangkok 1; investigate (2) the level of happiness at work of the teachers under study; and study (3) the relationship between emotional intelligence of school administrators and teacher's happiness at work under investigation. The quantitative research approach was employed. The samples used in the research were 357 teachers in schools under the Secondary Educational Service Area Officer Bangkok 1 in the academic year 2024. The research instrument was a 5-point rating scale questionnaire with the Item-Objective Congruence between 0.60-1.00 and reliability of the questionnaire in question stood at 0.94. The statistics used in data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation and Pearson's product moment correlation coefficient. Findings are as follows: (1) The level of emotional intelligence of school administrators under the Secondary Educational Service Area Officer Bangkok 1 overall and for all aspects were expressed at a high level. (2) The level of happiness at work of the teachers under study overall and for all aspects were expressed at a high level. (3) The emotional intelligence of school administrators positively correlated at the high level with the happiness at work of the teachers under study, which was significant at the .01 level.

Keywords: Emotional Intelligence; Happiness at Work; School Administrator

Type of Article: Research Article

¹Master's Candidate, Faculty of Education, Ramkhamhaeng University
Huamark, Bangkok, Bangkok 10240, Thailand
Corresponding Author Email: chinrapirapo@gmail.com

²Faculty of Education, Ramkhamhaeng University

บทนำ

การศึกษาถือเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และเป็นกลไกในการขับเคลื่อนความก้าวหน้าของสังคม โดยการทำให้บุคคลมีความรู้และคุณสมบัติที่จำเป็นสำหรับการอยู่รอดและประสบความสำเร็จ เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ และสามารถสร้างประโยชน์ให้กับตนเอง ครอบครัว ประเทศชาติ และสังคมโลก ด้วยเหตุนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการเพื่อให้สถานศึกษามีคุณภาพ จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคลากรในการดำเนินงาน ดังนั้นผู้บริหารจึงต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการบริหารงานบุคคลากรอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดการยอมรับและการปฏิบัติตามคำสั่งด้วยความเต็มใจ และนอกเหนือจากสติปัญญาและความเชี่ยวชาญในหน้าที่แล้ว ความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Intelligence--EI) ยังเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ และสามารถบริหารจัดการตนเองและความสัมพันธ์กับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ความฉลาดทางอารมณ์ช่วยส่งเสริมความเป็นผู้นำ ช่วยให้ผู้บริหารสถานศึกษารู้จักการใช้คนและสามารถครองใจคนได้ ซึ่งจะส่งผลให้งานบรรลุเป้าหมาย รวมทั้งส่งผลให้บุคลากรมีความสุขและมีความรักในงานและองค์กร (สุวิมล จุลวานิช และนพมณี ฤทธิกุลสิทธิชัย, 2556)

ความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Intelligence--EI) หรืออีคิว (Emotional Quotient--EQ) คือ ความสามารถในการรับรู้ เข้าใจ และจัดการอารมณ์อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งกำลังได้รับความสนใจอย่างมากในวงวิชาการและวิชาชีพต่าง ๆ ในปัจจุบัน ทักษะนี้ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางในหลากหลายสาขาว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสุขและความสำเร็จในทุกมิติของชีวิต การศึกษาวิจัยในปัจจุบันชี้ให้เห็นว่า EQ มีบทบาทสำคัญในการกำหนดคุณภาพชีวิตของบุคคล โดยส่งผลกระทบต่อความสามารถในการจัดการความเครียด การสร้างและรักษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ตลอดจนประสิทธิภาพในการทำงานและการตัดสินใจ ซึ่งล้วนเป็นองค์ประกอบสำคัญของความสำเร็จและความพึงพอใจในชีวิต

ในยุคปัจจุบันพบว่าแนวคิดการบริหารได้เปลี่ยนจากการเน้นทักษะทางเทคนิค (hard skills) มาสู่การให้ความสำคัญกับทักษะทางอารมณ์และสังคม (soft skills) มากขึ้น มีการยอมรับว่า ความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) มีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าความฉลาดทางปัญญา หรือไอคิว (Intelligence Quotient--IQ) ในการบริหารองค์กร โดยภาวะผู้นำแบบใหม่จะเน้นการเข้าใจและจัดการอารมณ์ของตนเองและผู้อื่น มีความเข้าอกเข้าใจ (empathy) และการรับฟังอย่างตั้งใจ (active listening) ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะช่วยสร้างบรรยากาศการทำงานที่ดี และส่งเสริมให้ครูสามารถทุ่มเทพัฒนาการสอนได้อย่างเต็มศักยภาพ และเกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้บริหารและครูอันจะนำไปสู่การทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพซึ่งเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน (Salovey & Mayer, 1990)

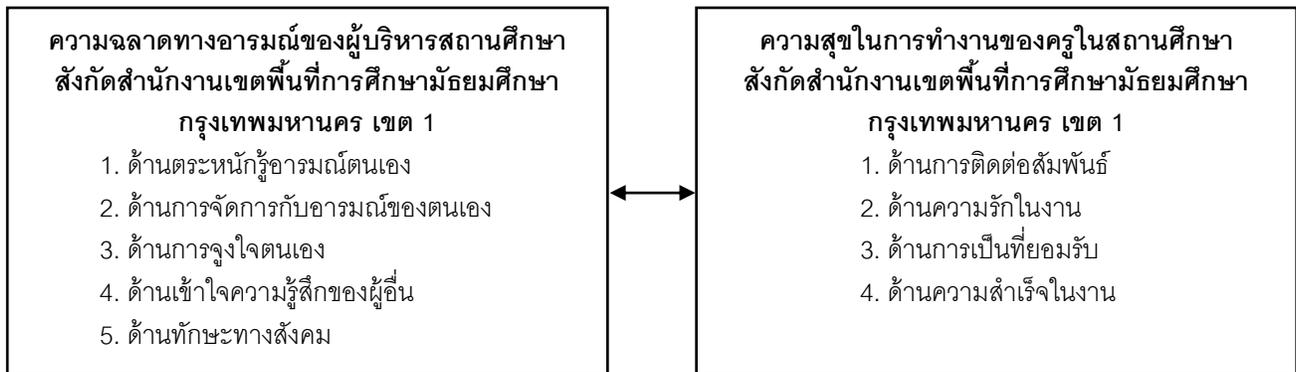
จากความเป็นมาและความสำคัญข้างต้น สภาพปัญหาในปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับความสุขในการทำงานของครูและความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 พบว่า ครูจำนวนไม่น้อยประสบปัญหาความเครียด ขาดแรงจูงใจในการทำงาน และมีความสุขในการทำงานลดลง อันเนื่องมาจากปัจจัยหลายประการ เช่น ภาระงานที่หนัก ความกดดันจากผู้บังคับบัญชา และการขาดทักษะในการบริหารจัดการอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับความสุขในการทำงานของครูในสถานศึกษา เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้ไปใช้ประโยชน์ในการบริหารงานของผู้บริหารที่ส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพการทำงานและความพึงพอใจของครูในการมีความสุขในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพและผลลัพธ์ขององค์กร การวางแผนกำหนดนโยบายเกี่ยวกับความสุขในการทำงานของครูและความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 และสถานศึกษาในสังกัดอื่น ๆ เพื่อเพิ่มความสุขในการทำงานของครูและยกระดับผู้บริหารสถานศึกษาให้ดียิ่งขึ้นต่อไป โดยสามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์กับความสุขในการทำงานในสถานศึกษาได้ใช้พัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1
2. เพื่อศึกษาระดับความสุขในการทำงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับความสุขในการทำงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

กรอบแนวความคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับความสุขในการทำงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ จากงานวิจัยของ กองแก้ว เมทา (2563), ปฐมวิทย์ วิจิรวาท (2565), อนุพล สนมศรี (2565), กรกนก วงศ์กัลยา (2566) สรุปได้ ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ดังนี้ (1) ด้านตระหนักรู้อารมณ์ตนเอง (2) ด้านการจัดการกับอารมณ์ของตนเอง (3) ด้านการจูงใจตนเอง (4) ด้านเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น (5) ด้านทักษะทางสังคม และสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวกับความสุขในการทำงานของครู จากงานวิจัยของ อิศรียา กลิ่นสุนทร (2564), ณัฐชนนท์ คงอยู่ (2565), ณดิทร ศรีรักษา (2565), พิชญญา บุตรธำจรรย์ (2565), พรพรมพรรณ บุญโคกล่าม (2567) สรุปได้ความสุขในการทำงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ดังนี้ (1) ด้านการติดต่อสัมพันธ์ (2) ด้านความรักในงาน (3) ด้านการเป็นที่ยอมรับ (4) ด้านความสำเร็จในงาน ทั้งนี้ ผู้วิจัยสามารถตั้งสมมุติฐานได้ว่า ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับความสุขในการทำงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 มีความสัมพันธ์กัน และผู้วิจัยกำหนดเป็นกรอบแนวความคิดในการวิจัย ดังแสดงในภาพ 1

ภาพ 1 กรอบแนวความคิดในการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับความสุขในการทำงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาและมีความสุขในการทำงานของครูในสถานศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลจากการศึกษาเอกสารเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือสำหรับการวิจัย

2. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และตรวจสอบความสอดคล้องเชิงเนื้อหา (Index of Item Objective Congruence--IOC) ได้ค่าความสอดคล้อง 0.60-1.00 วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถามเป็นรายด้านและทั้งฉบับ โดยการใช้วิธีหาสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) (Cronbach, 1951) พบว่า มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.94

3. เก็บรวบรวมข้อมูลจากครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 67 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 4,831 คน กำหนดขนาดตัวอย่างที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการเปิดตารางของ Cohen, Manion, and Morrison (2018, p. 206) ได้ขนาดตัวอย่าง จำนวน 357 คน เมื่อได้ขนาดตัวอย่างแล้วจึงนำมาหาตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างหลายขั้นตอน (multi-stage random sampling)

4. วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปตามลักษณะของข้อมูล ดังนี้

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ วุฒิการศึกษา วิทยฐานะ และประสบการณ์การทำงาน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list) โดยการแจกแจงความถี่ (frequency) และหาร้อยละ (percentage) แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบคำอธิบาย

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลระดับความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยหาค่าเฉลี่ย (mean-- \bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation--SD) ตามหลักเกณฑ์พิจารณาการแปลค่าเฉลี่ย ดังนี้ (Likert, 1932; Lindner & Lindner, 2024, p. 152)

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

4.3 วิเคราะห์ข้อมูลระดับความสุขในการทำงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยหาค่าเฉลี่ย (mean-- \bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation--SD) ตามหลักเกณฑ์พิจารณาการแปลค่าเฉลี่ย ดังนี้ (Likert, 1932; Lindner & Lindner, 2024, p. 152)

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง ความสุขในการทำงานของครูอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง ความสุขในการทำงานของครูอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง ความสุขในการทำงานของครูอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง ความสุขในการทำงานของครูอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง ความสุขในการทำงานของครูอยู่ในระดับน้อยที่สุด

4.4 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับความสุขในการทำงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's product-moment correlation coefficient) ดังนี้ (Pearson, 1909, pp. 23-25; Frost, 2019, pp. 97-103)

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ = +1 หมายถึง ความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างสมบูรณ์

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ = 0.8 หมายถึง ความสัมพันธ์เชิงบวกที่ค่อนข้างสูง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ = 0.6 หมายถึง ความสัมพันธ์เชิงบวกปานกลาง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ = 0 หมายถึง ไม่มีความสัมพันธ์

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ = -1 หมายถึง ความสัมพันธ์เชิงลบอย่างสมบูรณ์

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ = -0.8 หมายถึง ความสัมพันธ์เชิงลบที่ค่อนข้างสูง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ = -0.6 หมายถึง ความสัมพันธ์เชิงลบปานกลาง

4.5 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ สถิติพื้นฐาน ประกอบด้วย การแจกแจงความถี่ (frequency) ร้อยละ (percentage)

ค่าเฉลี่ย (mean-- \bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation--SD) และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับความสุขในการทำงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 คือ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน โดยที่ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) มีค่า +1 ถึง -1

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับความสุขในการทำงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ได้ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 (ดูตาราง 1)

ตาราง 1

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้าน

(n = 357)

ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	SD	แปลผล
1. ด้านตระหนักรู้อารมณ์ตนเอง (X_1)	4.49	0.30	มาก
2. ด้านการจัดการกับอารมณ์ของตนเอง (X_2)	4.45	0.39	มาก
3. ด้านการจูงใจตนเอง (X_3)	4.47	0.30	มาก
4. ด้านเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น (X_4)	4.48	0.32	มาก
5. ด้านทักษะทางสังคม	4.49	0.30	มาก
รวม (X_{total})	4.47	0.27	มาก

จากตาราง 1 พบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$, $SD = 0.27$) โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ดังนี้ ด้านตระหนักรู้อารมณ์ตนเอง ($\bar{X} = 4.49$, $SD = 0.30$) ด้านทักษะทางสังคม ($\bar{X} = 4.49$, $SD = 0.30$) ด้านเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น ($\bar{X} = 4.48$, $SD = 0.32$) ด้านการจูงใจตนเอง ($\bar{X} = 4.47$, $SD = 0.30$) และด้านการจัดการกับอารมณ์ของตนเอง ($\bar{X} = 4.45$, $SD = 0.39$) ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความสุขในการทำงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 (ดูตาราง 2)

ตาราง 2

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความสุขในการทำงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้าน

(n = 357)

ความสุขในการทำงานของครู	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	SD	แปลผล
1. ด้านการติดต่อสัมพันธ์ (Y ₁)	4.49	0.39	มาก
2. ด้านความรักในงาน (Y ₂)	4.50	0.35	มาก
3. ด้านการเป็นที่ยอมรับ (Y ₃)	4.47	0.33	มาก
4. ด้านความสำเร็จในงาน (Y ₄)	4.47	0.33	มาก
รวม (Y _{total})	4.48	0.31	มาก

จากตาราง 2 พบว่า ความสุขในการทำงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.48, SD = 0.31$) โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ดังนี้ ด้านความรักในงาน ($\bar{X} = 4.50, SD = 0.35$) ด้านการติดต่อสัมพันธ์ ($\bar{X} = 4.49, SD = 0.39$) ด้านการเป็นที่ยอมรับ ($\bar{X} = 4.47, SD = 0.33$) และด้านความสำเร็จในงาน ($\bar{X} = 4.47, SD = 0.33$)

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับความสุขในการทำงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 (ดูตาราง 3)

ตาราง 3

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับความสุขในการทำงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้าน

ความฉลาดทางอารมณ์ ของผู้บริหารสถานศึกษา	ความสุขในการทำงานของครู				
	Y ₁	Y ₂	Y ₃	Y ₄	Y _{total}
X ₁	.554**	.658**	.586**	.596**	.667**
X ₂	.595**	.710**	.635**	.613**	.712**
X ₃	.608**	.712**	.617**	.618**	.713**
X ₄	.655**	.690**	.642**	.626**	.730**
X ₅	.648**	.668**	.609**	.599**	.706**
X _{total}	.731**	.823**	.740**	.730**	.844**

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 3 พบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา (X_{total}) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความสุขในการทำงานของครู (Y_{total}) ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง ($r_{xy} = .844$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การอภิปรายผล

การวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับความสุขในการทำงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลดังนี้

1. ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากความฉลาดทางอารมณ์เป็นทักษะที่ช่วยให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถรับรู้ วิเคราะห์ และบริหารจัดการอารมณ์ของตนเองและผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในบริบทของการบริหารสถานศึกษาผู้บริหารที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงจะสามารถปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างยืดหยุ่น ควบคุมการแสดงออกทางอารมณ์ให้เหมาะสมกับกาลเทศะ และสร้างแรงจูงใจให้กับตนเองและทีมงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ การที่ผู้บริหารสถานศึกษามีความฉลาดทางอารมณ์ในระดับสูง ย่อมส่งผลดีต่อประสิทธิภาพในการบริหารงาน การตัดสินใจ และการแก้ปัญหาต่าง ๆ ในสถานศึกษา อีกทั้งยังช่วยส่งเสริมให้เกิดความสุข ความสำเร็จ และบรรยากาศการทำงานที่ดีในสถานศึกษาสอดคล้องกับ ปฐมวิทย์ วิจิรวาท (2565) ที่กล่าวถึงความหมายของความฉลาดทางอารมณ์ไว้ว่า สมรรถนะในการตระหนักรู้ถึงความรู้สึกนึกคิด รวมทั้งอารมณ์ของตนเองและของบุคคลอื่น สมรรถนะในการบริหารจัดการ ควบคุมการแสดงออกของอารมณ์ของตนเองให้เหมาะสมกับกาลเทศะ การจูงใจตัวเองได้ คนที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงจะสามารถเข้าใจผู้อื่นและจัดการกับความสัมพันธ์ได้ดี ใช้ชีวิตที่มีความสุข มีคุณภาพในด้านการทำงานและในด้านการใช้ชีวิต มีความรู้เท่าทันอารมณ์ของตนเอง มีทัศนคติที่ดีต่อตนเองและต่อผู้อื่น สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ปกติราบรื่น ก่อให้เกิดความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน อีกทั้งยังมีโอกาสก้าวหน้ามากขึ้น ส่งผลให้บรรลุเป้าหมายในชีวิตได้ สอดคล้องกับ อนุพล สนมศรี (2565) ที่กล่าวถึงความหมายของความฉลาดทางอารมณ์ไว้ว่า ความสามารถควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา สามารถแก้ปัญหาและแสดงออกได้อย่างเหมาะสม และมีความยืดหยุ่น มีมนุษยสัมพันธ์ เห็นคุณค่า มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความภูมิใจและพึงพอใจในชีวิต มองโลกในแง่ดี สามารถดำเนินชีวิตอย่างสร้างสรรค์ และประสบผลสำเร็จ สอดคล้องกับ กองแก้ว เมธา (2563) ที่พบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 จังหวัดพิจิตร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ ปฐมวิทย์ วิจิรวาท (2565) ที่พบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับมัธยมศึกษา เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ความสุขในการทำงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชา ได้รับการยอมรับและความไว้วางใจ รู้สึกมีคุณค่าและภาคภูมิใจในงาน สามารถบรรลุเป้าหมายในการทำงาน มีโอกาสก้าวหน้า ได้รับค่าตอบแทนที่เหมาะสม และมีสภาพแวดล้อมการทำงานที่ดี ปัจจัยเหล่านี้ส่งเสริมให้บุคลากรมีความกระตือรือร้น มุ่งมั่น และทุ่มเทในการทำงาน พร้อมเผชิญและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ซึ่งนำไปสู่การปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ การบรรลุเป้าหมายขององค์กร และการมีคุณภาพชีวิตที่ดีของบุคลากร การส่งเสริมปัจจัยเหล่านี้จึงเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษา สอดคล้องกับ ณัฐชนนท์ คงอยู่ (2565) ที่ได้กล่าวถึงความสุขในการทำงานของครูไว้ว่า ความรู้สึกนึกคิดในเชิงบวกของบุคคลซึ่งเกี่ยวข้องกับบรรยากาศในการทำงาน เนื่องจากรู้สึกว่าการที่พึงพอใจในงานที่ทำและรู้สึกว่าตนมีคุณค่าอันเป็นที่ยอมรับ รวมทั้งได้รับความร่วมมือระหว่างเพื่อนร่วมงาน ส่งผลให้เกิดความกระตือรือร้นในการทำงานและพร้อมที่จะสร้างสรรค์สิ่งดี ๆ ให้แก่ตนเองและองค์กร ซึ่งจะนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้ ประกอบด้วย การเป็นผู้ที่ในงานของตนเอง การเป็นผู้มีคุณธรรมและความกตัญญู การเป็นผู้ใช้เงินเป็น การเป็นผู้ที่รักและดูแลครอบครัวตนเองได้ และการเป็นผู้ที่รักและดูแลองค์กร/สังคมของตนเองได้ สอดคล้องกับ ณัฏฐิร ศิริรักษา (2565) ที่กล่าวถึงความสุขในการทำงานของครูไว้ว่า ความรู้สึกหรืออารมณ์ทางบวกที่เกิดขึ้นในขณะที่ทำงาน มีความพึงพอใจในสิ่งรอบตัว ทำงานด้วยความเต็มใจ ด้วยจิตใจที่ว่างจากการรบกวนของความเป็นห่วงและความกังวล ทำให้สามารถจัดการปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการทำงานได้ภายใต้

สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง ส่งผลให้สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างไม่มีปัญหาและเกิดสภาพชีวิตที่มีความสุข สอดคล้องกับ พิชญา บุตรธำมาศ (2565) ที่พบว่า ความสุขในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ พรพพรหมพรธน บุญโคกล่าม (2567) ที่พบว่า ความสุขในการทำงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตรีวัต โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับความสุขในการทำงานของครูใน สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 มีความสัมพันธ์กันเชิงบวก โดยภาพรวม อยู่ในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เนื่องจากผู้บริหารมีความฉลาดทางอารมณ์สูงสามารถสร้างบรรยากาศ การทำงานที่เอื้อต่อความสุขของครู โดยแสดงออกผ่านการเข้าใจและตอบสนองต่ออารมณ์ของผู้อื่น การสร้างความสัมพันธ์ที่ ดีและการบริหารจัดการอารมณ์ของตนเองได้อย่างเหมาะสม โดยความสุขในการทำงานของครูสะท้อนผ่านความรักและ ศรัทธาในวิชาชีพ ทั้งนี้ การได้รับการยอมรับ ความไว้วางใจ และความสำเร็จในการปฏิบัติงาน จะสามารถสร้างแรงจูงใจ ส่งเสริมการยอมรับและสนับสนุนความสำเร็จในการทำงานของครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ ความสัมพันธ์นี้ชี้ให้เห็นถึง ความสำคัญของการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อความสุขในการทำงาน ของครู และนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษา สอดคล้องกับ กรกนก วงศ์กัลยา (2566) ที่พบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ ของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สมุทรสงคราม โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกอยู่ในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับ อิศริยา กลิ่นสุนทร (2564) ที่พบว่า ลักษณะของความสุขในการทำงานของครูกับองค์กรแห่งความสุขสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 มีความคล้ายคลึงกันในบางประการ เนื่องจากทั้งสองประเภทต่างมุ่งเน้นที่การสร้าง สภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมความสุขและความพึงพอใจในการทำงาน เพื่อการมีความสุขในการทำงานระยะยาวซึ่งส่งผลต่อ ความสำเร็จในการทำงาน

ข้อเสนอแนะ

1. ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ควรได้รับการพัฒนาส่งเสริมอย่างจริงจังเพื่อสร้างบรรยากาศ โดยการจัดอบรมพัฒนาผู้บริหารในด้านนี้อย่างต่อเนื่องจะส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษามีความฉลาดทางอารมณ์ในระดับสูง และส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำมากยิ่งขึ้นเพราะจะส่งผลให้เกิดความสุขในการทำงานของครูและบุคลากร ทางการศึกษา

2. ความสุขในการทำงานของครู ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูได้รับความสำเร็จในงานมากขึ้น โดยการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนและท้าทาย สร้างระบบการให้คำปรึกษาและพี่เลี้ยง สนับสนุนการทำงานเป็นทีม ตลอดจน จัดให้มีการยกย่อง ชมเชย และให้รางวัล เมื่อบรรลุผลสำเร็จ ซึ่งจะช่วยเพิ่มแรงจูงใจ ความภาคภูมิใจ และความพึงพอใจใน การทำงานของครู ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพการสอน คุณภาพการศึกษาโดยรวมและมีความสุขในการทำงานของครู ในสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

กรกนก วงศ์กัลยา. (2566). ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหาร การศึกษา), มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- กองแก้ว เมทา. (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์และความฉลาดทางจิตวิญญาณกับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 จังหวัดพิจิตร. การค้นคว้าอิสระการศึกษา มหาวิทยาลัยรัตนนคร.
- ณัฐชนนท์ คงอยู่. (2565). การใช้อำนาจของผู้บริหารกับความสุขในการทำงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ณดิธร ศรีรักษา. (2565). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของครู โรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตชลบุรี 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ปฐมวิทย์ วิจิรวาท. (2565). ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษาพะเยา เขต 1. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองการศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยพะเยา.
- พรพรหมพรรณ บุญโคกล่าม. (2567). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสตรีที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- พิชญา บุตรธำจรรย์. (2565). การเสริมสร้างความสุขในการปฏิบัติงานของครูฐานวิถีชีวิตใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษาจันทบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- สุวิมล จุลวานิช และนพมณี ฤทธิกุลสิทธิชัย. (2556). การศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาปริญญาตรี คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร, คณะศิลปศาสตร์.
- อนุพล สนมศรี. (2565). ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อบรรยากาศองค์การในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษานครพนม เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารและพัฒนาการศึกษา), มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- อิสริยา กลิ่นสุนทร. (2564). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อการสร้างองค์การแห่งความสุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษาระยอง เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2018). *Research methods in education* (8th ed.). Routledge.
- Cronbach, L. J. (1951). Coefficient alpha and the internal structure of tests. *Psychometrika*, 16(3), 297-334.
- Frost, J. (2019). *Introduction to statistics: An intuitive guide for analyzing data and unlocking discoveries*. Statistics by Jim Publishing.
- Likert, R. (1932). A technique for the measurement of attitudes. *Archives of Psychology*, 22(140), 5-55.
- Lindner, J. R., & Lindner, N. J. (2024). Interpreting Likert-type scales, summated scales, unidimensional scales, and attitudinal scales: I neither agree nor disagree, Likert or not. *Advancements in Agricultural Development*, 5(2), 152-163.
- Pearson, K. (1909). Determination of the coefficient of correlation. *Science*, 30(757), 23-25.
- Salovey, P., & Mayer, J. D. (1990). Emotional intelligence. *Imagination, Cognition and Personality*, 9(3), 185-211.